

dovščini je imenovana Katarina Boštjančič, dosedaj def. nameščena na Dolu pri Ajdovščini; za def. učitelja v Prvačini je imenovan Anton Lenarčič, dosedaj prov. nameščen v Rihembergu; za definitivnega učitelja-voditelja v Batah je imenovan Valentin Doljak; za potovalnega učitelja za Dolenji Lokovec je imenovan Franc Troha; za def. učitelja v Solkanu sta imenovana Emil Zorn in pa Mirko Kacafura. — Definitivna učiteljska imenovanja in premeščanja stopijo v veljavo šele tedaj, ko deželni šolski svet potrdi ta imenovanja in premeščanja. — Provizorično je nameščeno v Goriškem političnem okraju sledeče učiteljsko osebje, in sicer: Josip Berce iz Prvačine v Osek; A. Vodopivec iz Oseka v Prvačino; Marija Srebrnič, potovalna učiteljica za Levpo in Zavrha; Emilija Črnigaj za Kal; Mukač Valerija iz Kojškega v Miren; Martine Franc iz Zaloge na Vrh nad Kanalom; Ana Mungerli iz Zavrha-Levpa v Kronberg; Anton Mungerli je pridružen pisarni c. kr. okr. šol. sveta; Bensa Peter v Ločniku je imenovan za prov. učitelja v Turjak. — Iz različnih vzrokov se ni imenovalo učitelje, oziroma učiteljice za: Podsobotin, Šebreljak, Čepovan, Grgar, Gojače, Kal, Zaloge, Lokve, Kamnje, Vitovlje, Skrilje in Cerovo.

—g— **Začetek šolskega leta na c. kr. ženskem učiteljsku v Gorici** Dne 16. in 17. septembra od 8. do 12. predpoldne bo vpisovanje za gojenke učiteljske, za deško in dekliško vadnico. Ponavljalni in drugi izpiti bodo 16. in 17. sept. od 3. do 6. popoldne. Učenci in učenke za I. razred vadnice naj prinese: krstni ali rojstni list, zdravniško izpovednico, da so zdravi na oči, o cepitvi koz in ubožni list, ako želijo biti oproščeni od šolnine, ki znaša pet kron za polletje. Vpisovanje se vrši: za III. in IV. deške vadnice v S. Gregorčičevem Domu (Via Vetturini), za III. in VIII. razr. dekliške vadnice v Malem Domu (Via Bertolini), za vse druge razrede in tečaje pa na učiteljsku (Corso Giuseppe Verdi št. 3). Slovenska služba božja bo dne 18. septembra ob 8. uri v cerkvi sv. Ignacija na Travniku. V petek, 19. sept., se začne redni pouk. Ponavljalni izpiti zrelosti (pismeno) bodo dne 24. septembra od 8. do 12. Ponavljalni izpiti za otroške vrtinice in za učiteljice ročnih del se obavijo dne 23. septembra od 8. do 12. in 3. do 6. — **Ravnateljstvo.**

—g— **Iz goriške okolice** poročajo: Lansko leto so prišli v naš okrajni šolski svet, letos pa skoraj v vse krajne šolske svete drugačni gospodariji in posledice se že kažejo v tem, da zakonite določbe ostajajo na papirju. Občine prosijo za razširjenje šol, opirajo se na dejanske potrebe in zakonite določbe; ali mogotci v okrajnih šolskih svetih se ne brigajo za take prošnje in jih zavračajo. Razpisali so službo knjigovodje pri okrajnem šolskem svetu, a potem pustili, da je vsa stvar obtičala. Okrajni šolski nadzornik se potaplja v delu, ki ne spada v njegovo področje, zaradi česar ne more nadzorovati šol, da bi se preprečilo, kako se n. pr. otroku v šoli izbija zob iz ust, kako se šikanira otrok v šoli, ker je oče socialni demokrat itd. Zaradi vedno večje draginje so določili drugi okrajni svojem učiteljsku 20% draginjske doklade; v goriški okolici pa so odvezli še tiste malenkostne doklade, ki jih je učiteljstvo prej imelo. Namesto teh so dali nekaj beraških podpor, a še to po simpatiji in na podlagi strankarskih sklepov. V začetku junija t. l. je bilo razpisanih okoli 40 služb na šolah goriške okolice. Agitatorji so hitro nastopili svoje romanje okoli članov krajnega in okrajnega šolskega sveta. Krajni šolski svetovi so imeli svoje seje. Napravili so svoje terne predloge, pri čemer pa ne upoštevajo ne izpovedi, ne zalužnega delovanja, ne službenih let, ne krajnih, osebnih in družinskih razmer. Na razpisana mesta hočejo privleči gotove politične pristaše, sinove in hčere domačih družin pa spraviti daleč proč ali tudi na cesto. Ti in pa hčere ubogih vdov, ki s težavo preskrbujejo več otrok, naj čakajo, da si prej naberejo zaslug za — politično stranko. To so nezdružave in za namene šole pogubene razmere. Ali gospodje naj bodo uverjeni, da pride vihar, ki počisti marsikaj!

## Tržaške vesti.

—t— **Podržavljenja na Ciril-Metodovih šolah v Trstu.** S 1. septembrom t. l. je naučno ministrstvo imenovalo državnim učiteljem v XI. čin, razr. Mileno Rohrmannovo, Vido Kersnikovo in Valentina Katnika; v X. čin, razr. pa A. Wašteta, E. Zametličev, R. Golijev, Fr. Marinča in F. Garvasa iz Krmina.

—t— **Šolska politika v Trstu.** Z veseljem moramo konstatirati, da se morda nikjer toliko kakor v Trstu od javnosti ne ceni šolstva in se tudi deluje za prosih slovenskega šolstva. Ni ga skoraj shoda, da bi narodni politični voditelji ne ome-

njali šolskega vprašanja, ljudstvu pojasnili njega pomen in ga navduševali za narodno-šolski boj. Oni ljudstvo vzgojujejo, da je prijazno šoli in šolstvu. Zato pa je tržaško ljudstvo brez oporekanja in predhodkov poštvalno za narodno-šolske zahteve. In naše narodno časopisje v Trstu tudi s hvalevredno poštvalnostjo stavi šolska vprašanja vedno na prva mesta in ljudstva s tem kaže, da tega vprašanja ne podcenjuje. Zato in odtod veliki uspehi in napredek ter vedne zahteve po napredku našega narodnega šolstva tu. Ljudstvo je vzgojeno, ker sliši dobre besede o šolstvu, a ne zgolj hujkanja. Njemu je šola narodno svetišče. Tudi učiteljstvo postopa tu drugače. Ono se ne bori v „učiteljskem društvu“ le za stan in stanovske koristi, temveč v prvi vrsti za stroko, t. j. za šolo in šolstvo. Ono si je postavilo šolski program na prvo mesto in se odločno bori za realizacijo tega programa. A šolski boj se je razvil že tako daleč, da se celo strokovna društva že potožejo za šolska vprašanja. In to je že višek napredka. Delavska organizacija se z vsemi sredstvi potože za slovensko strokovno šolstvo v Trstu; Zveza jugoslovanskih železničarjev pa zahteva na Belvederju slovensko ljudsko šolo, ker tam stanuje mnogo železničarjev, a se je bati, da Schulverein ne polovi njih otroke, ker snuje tam svojo šolo. Vsakdo pa naj sedaj sam pogleda, kako se goji šolska politika v drugih kronovinah in od drugih strank!

—t— **Nemški priseljenci v Trstu** uživajo v šolstvu neverjetno protekcijo pri vladi. Če pride par nemških kramarjev v Trst, že jim vlada ustanovi državno trgovsko šolo. Potem se pa „Grazer Tagblatt“ še jezi v svojih „nemških štimcah“, da Slovenci zahtevajo tudi od države slovenskih šol v Trstu. Nemcev je v Trstu komaj 10 tisoč, medtem ko je Slovencev čez 60.000. In imajo Nemci tu 2 deški in 2 dekliški drž. ljudski šoli; istotako po dve državni meščanski šoli; dalje imajo nemško realno gimnazijo na drž. stroške; nadalje drž. gimnazijo in realko; poleg tega bo vsak čas poddržavljen tudi nemški dekliški licej, katerega itak že sedaj vzdržuje pravzaprav država in na Schulvereinski šoli v Škednju poddržavlja vlada učiteljstvo. A kaj imajo Slovenci v Trstu? 10 ljudskih šol od občine in par poddržavljenih učiteljev na Ciril-Metodovih šolah. Par Nemcev ima torej popolno svoje šolstvo; šestkrat toliko Slovencev pa razen ljudskega šolstva, ki je pa tudi za toliko število nezadostno, ničesar. Državna mera je tu gotovo krivična, še očitnejša pa postane krivica za dejstvom, da te nemške državne šole faktično širijo in vzdržujejo Nemci s pomočjo slovenskih otrok. Država pa Slovence ne mara dati niti paralel na gimnaziji, kjer je v nižjih razredih dve tretjini slovenskih otrok. Če torej Slovenci zahtevajo v Trstu več od vlade, so to upravičeni zahtevati!

—t— **Številke naj govore!** Zgoraj smo navedli, koliko šol ima 10.000 Nemcev v Trstu. Poglejmo pa, kako je v drugih deželah. Na Kranjskem je 27.000 Nemcev in ima 32 javnih ljudskih šol z nemškim učnim jezikom; ter 8 z nemško-slovenskim; Slovenci na Koroškem, kjer jih je čez 80.000, imajo pa le tri javne ljudske šole s slovenskim učnim jezikom in v Trstu, kjer jih je čez 60.000, pa komaj 10. Iz tega je razvidno, kako Nemci i. dr. zatirajo Slovence s šolstvom, kako so pa Slovenci še preobzirni do njih!

## Istrske vesti.

—i— **Iz Valdernige pod Sv. Petrom na Piranščini** nam poročajo: Tu se je vršil dne 16. avgusta shod. Navajamo nekaj stvari s tega shoda, ki so splošno, zlasti pa za učiteljstvo zanimive. Drž. poslanec Pangerc je poudarjal, kako kulturni svet poreški zanemarljivo slovenski del dežele, kako vzdržuje deželna uprava kmetijsko šolo le za Italijane, dasi je dokazano, da smo mi po dvetretjinski večini kmetovalci. — Župan bužetski Fr. Flego: Slabo gospodarstvo v deželi vidimo zlasti na šolskem polju. Za 15 italijanskih otrok ustanove takoj vzporednico k naši šoli, a tisoči naših otrok nimajo kam v hram prosvete. — Bila je sprejeta resolucija, ki jo je utemeljeval Celiga od Sv. Petra in ki pozivlja slovenske državne in dež. poslance Istre, naj ves svoj vpliv stavijo v to, da se čim prej odpre v St. Petru prepotrebna slovenska ljudska šola, tako tudi v Koštaboni in Kerkavcih, občine Pomjan, in da se zato porabijo eventualno tudi privatne hiše, ako ne odgovarjajo povsem šolskim zahtevam, dokler se ne zgradi novo šolsko poslopje, in da tudi država prispeva s svojo podporo k tem zgradbam. — K tej resoluciji se je prijavil za besedo nadučitelj tovariš Orel iz Kort, ki je razložil potek predpriprav za ustanovitev njihove šole in polagal zborovalcem na srce, naj se najprej medsebojno sporazumejejo St. Peterci in Novovaščani in ne da se prepirajo, na katerem koncu vasi naj stoji šola. — Klici: Smo že složni! Le šola naj pride!

—i— **Iz Izvestja ravnateljstva Družbe Sv. in M. za Istro za leto 1911.** (Življenje učiteljskega na Družbinih šolah) Ravnateljstvo poroča, kako se je Družbinemu učiteljstvu oskrbelo za penzijo, zaključuje to poročilo s sledečim besedilom: „Do 65 eksistencij visi danes na naši Družbi. Do naslednjega dne se to število pomnoži. Na nas je, da poskrbimo za te naše sodelavce, da njim, njihovim vdovam in njihovim sirotam zagotovimo, da bodisi v boleznih ali starosti, bodisi v drugih potrebah ali nesreči jim zagotovimo skorjico kruha. — A to oni tudi popolnoma zaslužujejo. — Ko se govori o Družbi, se pogosto razpravlja le o tem, koliko stanejo družbo njena šolska poslopja. Pozabljajo pa ti zabavljači, da denar in zgradbe so mrtvi kapitali in kot taki bi tudi ostali, da bi ne bilo njih, ki jim vdahnejo življenje. A to so naši učitelji in učiteljice. Kakšno pa je življenje teh naših pionirjev? — Nekoliko njih je nastavljenih po istrskih mestecih. Ti so večinoma izpostavljeni napadom naših narodnih nasprotnikov in v teški borbi in skrbi za obstoj teh šol, proti katerim propad je vse zločno. Poleg tega morajo sodelovati pri vseh društvi, kjer gre za dobrobit našega ljudstva. — Bolj oteženo pa je življenje onim, ki bivajo na deželi. Kjer ni duhovnika, ali kjer je duhovnik naš narodni nasprotnik, tam so naši učitelji — vse. Izvrševati morajo svojo težko dolžnost v šoli, imeti večerne tečaje za analabete, snujajo pevška društva, tupačam vodijo posojilnice itd. A za ves ta trud ne dobivajo ponekod ne primerne hrane, ne primerne stanovanj, družbe primerne ni nikjer, ni je osebe, kateri bi se človek mogel potožiti, ni je osebe, kateri bi mogel zaupati težko svojega položaja. Imamo gđc učiteljic, ki so presrečne, ako jih namestimo v kraj, izza katerega vsaj iz bližnjega hriba gledajo kraj, kjer je nastanjena tovarišica, da sta vsaj v duhu v nekaki zvezi. — K temu pa pridodajmo še priganjanja in šikaniranja naših učiteljic, s katerimi jim naši neprijatelji otežujejo življenje v teh krajih v svrhu, da se odselijo in šola ostane — zaprta. — Tak je tedaj položaj učiteljstva na Družbinih šolah v Istri in nič boljši ni na deželnih. A tovariši, ne strašite se tega. Življenje je tudi tukaj kakor drugod tako, kakor si ga ustvari učitelj sam. Tajnik Družbe kot pesnik in pisatelj je očrtal le senco, je pa tudi svetlih žarkov, in če bi vas Družba potrebovala, nikar ji ne odrecite svoje pomoči. O.

—i— **Naše razmere.** Znano je, da je v Istri v veljavi še vedno oni zakon, zaradi katerega je dvojna mera, t. j. da so plačani učitelji na enorazrednicah slabše, kakor učitelji na dvo- in večrazrednicah; da morajo oni, ki niso priljubljeni nekaterim gospodom, služiti 20 let, preden pridejo v II. plačilni razred, a drugi, ki so priljubljeni, so koj prvo leto po sposobnostni izkušnji že v II. plačilnem razredu. Znano je, da je dal deželni odbor svojim uradnikom brez vsakega sklepa deželnega zbora 30.000 K draginjske doklade, a za učiteljsvo, ki ima tudi deželno službo, nima niti počenega vinarja. Konstatirati moramo poleg tega, da v Istri cvete posebno „benjaminstvo“. Da ne bomo predolgi, naj omenimo samo to. Za kmetijski tečaj, ki se je obdrževal v Gorici, so bili sprejeti: nadučitelj iz Boljunca, nadučitelj iz Ricmanji, učitelj-voditelj iz Črnotič in učitelj iz Šmarji. Že poprej je bilo določeno, da se plača primerna potna odškodnina od službenega okraja do Gorice in nazaj (železnica III. razr.), prosto stanovanje, hrana in študijska podpora 60 K. Izmed zgoraj imenovanih bi imeli za vožnjo po železnici: ricmanjski 4-40 K, boljunski 4-70 K, črnotičski 5-80 K in šmarjski 5-60 K. V poštve seveda pride tudi daljava službenega kraja od železnične postaje. Ricmanje so pri železnici, Boljunec je oddaljen okroglo 2 km, Črnotič 4-5 km in Šmarje tudi 4-5 km. In kako so določili gospodje to potno odškodnino? Nihče ni dobil toliko, kolikor mu gre. — Take so razmere v Istri ob ubileju Zaveze. Drugod se boje komisariata, tukaj pa ga težko pričakujemo, ker se nadejamo, da bo komisar kaj tudi na delovanje raznih šolskih svetov.

—i— **Otvoritev „Narodne čitaonice“ v Cerovljah.** Slednjič je prišel dan, da smo odprli svojo narodno čitalnico, ki je danes trn v očesu naših narodnih sovražnikov. A bo gotovo vedno bolj, kolikor bolje bo uspevala. A to bo, če se naši brigi pridruži tudi briga naših narodnih prijateljev in rodoljubov, ki naj podpro naše podjetje materialno in moralno. Zakaj mi sami ne moremo vsega. Premalo nas je. — Svečanost se je začela nekaj pred četrto uro pop. Naše trobojnice so vihrale na vidnih mestih. Ob 4. uri pop. je krenil odbor z zastavo proti kolo-dvoru. Že tedaj se je izražalo veselje na obrazih vseh naših. Vlak je pripeljal godbo in lepo število drugih naših prijateljev. V izpredu smo krenili proti društvenim prostorom. — Pred hišo je hotela glasba zasvirati narodno pesem, ali pritiskala je oborožena sila in zabranila sviranje, dasi je imela godba dovoljenje za sviranje. Na to je hotel vrli naš učitelj pozdraviti došle prijatelje in domačine, kar so mu zopet zabranili orožniki. — Učitelj,

časni predsednik je seževal na to skupščino, na kateri je bil izvoljen stalni odbor. Za časa skupščine je ljudstvo komentiralo postopanje javnih organov in smo po zaslugi mladega dr. Prudana dosegli, da je po skupščini smela godba pred čitalnico zasvirati eno pesem ter smo krenili ob sviranju glasbe na dvorišče g. Opašica, kjer se je vršil zabavni del. Ob 7. uri je morala glasba oditi z vlakom in je ostavila nas domačine v zadovoljstvu, da se je svečanost tako lepo izvršila, izvzemši gori omenjene incidente. Med odmorom se je naš priljubljeni učitelj zahvalil na mnogoštevilnem obisku, a potem je g. A. Belanč iz Pazina v kratkem govoru očrtal bedno stanje našega naroda nekaj in danes, koliko so čitalnice doprinesle k zbujanju narodne zavesti in širjenju prosvete. V zgled je navel najstarejšo hrvaško čitalnico v Istri, ono v Kastvu. Odboru in vsem je polagal na srce, naj delajo v čim lepši prosih društva. Došla darila in skupiček za prodano grozdje so dali 114.80. Bivši časni in sedanjí stalni odbor se presrečno zahvaljujeta vsem, ki so kakor bodi pripomogli, ter prosita nadaljnje blagonaklonjenosti.

## Koroške vesti.

—k— **Hujskanje.** Med koroškim duhovništvom se vedno bolj širi nestrpnost in sovraštvo napram slovenskemu življu. Koroški nemški duhovniki vedno bolj prestopajo v službo nemškega Schulvereina in Súdmarke kot govorniki in najstrastnejši hujskaci proti Slovincem. Če pokažejo nemški duhovniki, da so Nemci in če spoštujejo svoj materni jezik, je to prav in je tudi njihova dolžnost, kakor je to dolžnost vsakega človeka. Da se pa vdinjajo najbolj strastnim nemškim bojnimi organizacijam kot ljudski hujskaci, da zlorabljajo svojo duhovniško obleko, svoje duhovniško pastirstvo, in svoj vpliv pri ljudstvu zato, da ga ščujejo na boj proti svojemu sosedu in to samo zato, ker je Slovenec, to se pa gotovo ne strinja s častjo, z nazori in z dolžnostmi katoliškega duhovnika, ki bi nam moral predstavljati oznanjevalca miru vseh narodov in jezikov in posebno zaščitnika vseh zatiranih. Kako morejo učiti z lece ali v šoli temeljni nauk svojega vzornika, nauk, ki temelji na zapovedi: Ljubi svojega bližnjega? Ta nauk morajo zavreči ali morajo postati hinavci ali nasilneži, zakaj s tem ne sejejo seme ljubljnosti in sprave, marveč vsajajo v srca praznovernega, nevednega in slepega ljudstva, sovraštvo in boj proti svojemu bližnjemu. Pred vsem se odlikuje med koroškim duhovništvom kot prvoborelec nemškega Schulvereina, katehet v Velikovcu, Almer. In tega človeka časte sedaj vsi nemški listi brez izjeme in ga slave kot prvega junaka v duhovniški obleki in bojnih vrstah proti Slovincem. Slovenski duhovnik ne sme niti pokazati, da je Slovenec. Že je po njem. Nemški duhovniki, pa ki se vdinjajo bojni organizaciji, ki zlorabljajo duhovniško obleko in jo s tem naravnost sramote, se povzdigujejo in hvalijo. Jasno kaže to, kako malo spoštujejo celo zastopniki vere, učitelji krščanskega nauka, temeljne zakone katoliške vere. Taki duhovniki morajo izgubiti pri ljudstvu ves vpliv, taki duhovniki ljudstvo pokvarijo, in če ljudje čedalje bolj uvidevajo, kako jih vodijo sleparsko za nos, je njihova krivda, ki se bo maščevala na njih samih.

—k— **Koroški učitelj discipliniran!** Deželni šolski svet je premedil nekatere učitelje iz „službenih razlogov“. Prav zanimiv je ta slučaj, ker deželni šolski svet ar. n. žira to samo med Slovinci, pri nemških učiteljih se bi ne upal udeležiti tega. Deželni šolski svet prezira vsa načela pravičnosti in se ravna sploh le po navodilih „Volksratovih“ hujskacev. Priseljeni Nemci dopisujejo dan na dan „Volksratovcem“, ki take podatke, polne laži in zvijač, donašajo udom deželnega šolskega sveta. — Če se je morda slovenski učitelj upal parkrat kihnuti ali preglasno govoriti o slabem vremenu, je že premeščen iz službenih razlogov. Nadučitelj Hribernik v Lipi nad Vrbo je menda pravilno izkazal šolske zamude in jih izročil načelniku okrajnega šolskega sveta, ki jih je pa zapravil, da se je potem moglo Hriberniku očitati, da ni izpolnil izkaza zamud. Ta slučaj piše „Mir“ je res klasičen. Navadili so potem vsenemškega rogovileža, gostilničarja Hofferja, da vedno išče podpisov. Res leta Hoffer od hiše do hiše in poudarja: „Für unterschreiben, wir kriegen an anderen Lehrer!“ Načelkan pa ima seveda na papirju debele laži in obrekovanja, ki jih pa ljudem zatajuje; glavno je da lovi podpise — pod katero prevezo, to mu je malo mar. Občina protestuje zoper premeditev, a Hoffer se laže ljudem, da občina zahteva premeditev. — Tako se nam godi na Koroškem! Voditelji koroških Slovencev govore po katoliških shodih, z dejanji pa ostajajo doma za pečjo! Žalostna nam majka!

**Agitirajte za svoje glasilo! Pridobivajte mu novih naročnikov!**